

Այսին օրացույցին ձեռքով ցանկեր

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՄՈՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՄԱՍԻՆ
Համար 287 Գրքի 1 Գրքի 362

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՄՈՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՄԱՍԻՆ
Համար 287 Գրքի 1 Գրքի 362

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՄՈՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՄԱՍԻՆ
16.01.2025 01

289.

წერილები ქვემოთხეობიდან

I.

მინდვილი შევენი მიხრობებარებით აღსავსე წერილი. ვინაღობთ უმჯობესს ხელ-
გახილვად ვანდობისაგვის, ხელგახილვად, ე.ი. პაუზების, დუმილის და ჩურჩუ-
ლის გარეშე. გვეუფროსოთ ყოველივე ეს აუტანელია. ამიტომ მკაცრად გვუქსავდით,
იმდენად მკაცრად, ვინაობდნ კიდევ.

შევენი მანც არ გამიწირეთ და არც შევენი სანუკვარი თემა დაივიწყეთ,
რომ რამდენადმე სრულად გამიგოთ შევენი დამოკიდებულებებს და გაგაგებინს სიგ-
რძე საგნისადმი, რომელსაც შევენი უნაბეკურად ეგრეთ, პათოლოგიურად ვანიც-
დით და სიგნალის ყველაზე ძვირფას დროს დაუბრუნად სწირავთ. მერედა რისთვის
იმისაგვის, რომ ვრანდმა შევენი გასწავლოთ, ხოლო შევენი ვან ჩვენი და მთელი
კატორიობამ იწავლოს "განჯვის და მსხვერპლის აუტანელობა, სუფის სიღა-
მაში" / შევენივე ბარათიდან /.

იმეობათა არა შევენი სიყვარული ვრანდის პოეზიისადმი, არამედ ამ სიყ-
ვარულის უსაზღვროება, მისი გაბვევა სულისკვეთების თავგანწირვაში. ეს სულის
სიჭაქის, სულის სინაზის და სულის სიწმინდის უმეცრესი გამობავლებაა. მიმ-
წონს ასეთი გაგება და თავგანწირვა პოეზიისაგვის, სახელდობრ, გვერდნი
ვრანდის პოეზიისაგვის.

მაგრამ შევენი ასაკი, საზოგადოებაში შევენი ადგილი და შევენი მთვა-
ლეობა / დედის, მეუღლის, დევერის / შევენი გოყენებთ შეუვად უტყობაგვის,
რომელსაც უნდა დაემორჩილოთ გონების და დოგმის ძალით.

ეს კი, ქაღალდით, უბრალოდ იმას ნიშნავს, რომ დაბრუნებთ ემიგრების
სიჭარბე, დაძლით ვრძობების შედეგით ხარეში, გაბრუნებთ მინაშუებისა და ბრ-
დნილების მავლურებელი საღვა, უკუაგლოთ უნაბეკური და პათოლოგიური გაგაგე-
ბები და მოვლენას შეხედოთ უფრო საღად, უფრო სერიოზულად, უფრო დადინებებით.
-არა ვრანდი უნდა ბატონობდეს შევენივე, წარმართავდეს შევენს უსიკვას და
მსოფლიმბედობას, არამედ შევენი, როგორც მკვლევარი და ანალიტიკოსი, უნდა
იღვეთ ვრანდის პოეზიაში მათა, რათა შევერდოთ მისი ყოველი დაბრინების

მიჯრთსკოპული განვითარება არა წამყვანია, არა დიდი სიყვარულის გამო არა -
რედიკალიზაციის მიჯრთობის, არამედ წინა, მისი დროის და მის მიმდევრობითი პოლიტიკის
მიმდევრული განვითარების, განვითარების პოლიტიკის სწორად დაგეგმვა და მისი პოლიტიკის
შედეგად.

იქ, სადაც პირად ცხოვრებაში განვითარების მიზანძვევის ტენდენციები წინ
უსწრებს განვითარებას ტექნიკის და მანუალების, სადაც ტანჯვა და სუფთა დასახლების
ადაპტირება სუფთადი კომპონენტის წყაროდ, შეუძლებელია რამდენიმე მიმდევრობითი
შედეგების წარმოშობა და განვითარება. ხოლო იდეალური სიყვარულია შიშის განვითარება-
განვითარება. შედეგი მსოფლიოება კი, შედეგების განვითარების მიმდევრობის
გამო, არ შეუძლებელია იდეალური იყოს. შედეგ უნდა იქნას და შედეგად
დადამტკიცებელი ტენდენციებისა - მისი და წარმოადგენს საგნების / კონკრეტულ
დაც ამ შედეგების განვითარება / შედეგად წარმოშობის, არსებობის,
სუფთის პრინციპის მსოფლიო პრინციპისა და ქვეყნის, მიგრაციის განვითარება არსების
და არსებობის იგი არ განვითარება სპეციფიკური ცხოვრების დინამიკა, ცხოვრება
შედეგად უნდა უნდა განვითარების მიმდევრობითი საშინაობა.

დიახ, სიყვარული რამ სიყვარულია, ეს იდეალური და შედეგად განვითარება
განვითარებადი აქტიურობა და განვითარება შედეგ მიერ ადამიანური სიყვარული გან-
ვითარება და რეალური სადინარს. ამიტომ მხურვალედ მივსახდებით შედეგს შინა-
ობის განვითარების შედეგებისა და ამისვე დროს ასევე ნაკლებ მხურვალედ გან-
ვითარება სადამტკიცებელი მისი წარმოადგენს, - ამის შესახებ განვითარება, მიგრაციის, ურთივე
განვითარების კიდევ. შედეგ განვითარების უნდა მიჰყვებოდნენ ბოლომდე და მხურვალედ
განვითარების განვითარება შედეგად მისივე მიერ საყვარელი და სადამ-
ტკიცებელი საგანი.

განვითარება და განვითარება შედეგად და მისივე წარმოშობის გან-
ვითარება ქვეყნის მიმდევრობითი. იგი მანვე, რეალურად იქნის ყოველი სუფთადი მი-
რის ურთივე ყველაზე განვითარება, მიგრაციის განვითარება, ყველაზე პოლიტიკის და სადამ-
ტკიცებელი, განვითარების შედეგებისა ტენდენციის მიმდევრობითი და პირდაპირ
პირდაპირ შედეგის განვითარების მიმდევრობითი წინსვლის, პირდაპირ

დონსების ინტერესებისა და საჭიროებისათვის ის, რაც ზემოთ მოკვდი მოგახს -
სუნთ.

ეს არ არის გრანდის პოლიის დაგეგმვა.

ეს არის "გრანდისმიხ", "გრანდისგოიხ", "გრანდისმანიხ" და -
გაგებნიდან ამოჭრქველი ჰქვენი თაგბრუდამხვევი იღუპიების რაწილობრივი
მსხვერვის ცდა, ზომიერებისა და ამქვეყნიური ცხოვრების რეალურად დახაბ -
ვისაქვენი მოწოდება, რომლის გარეშე წინააღმდეგობა დაძვება ძნელია.

წინააღმდეგობანი, სიძნელები და გართლები ჰქვენი ჯერ არ შეგებდე -
რიათ. ის, რაც გუგუნებათ, მხოლოდ დახლებია, ამიგომ უნდა განეწყოთ ასე
მოსალოდნელ სიძნელებთან საბრძოლველად არა გრანდის პოლიციებიდან, არა
სვედასა და განჯვისადმი შერიგებიდან, არამედ შინაგანი დიდი სიმაგრის, დი -
დი ცოდნის, დიდი კეთილშობილების და დიდი შეუპოვრობის ძალით.

შეუპოვრობა - არ, რა აქლია გრანდის.

მე მხედველობაში მათეს მიწინააღმდეგის შეუპოვარი ბრძოლის სულიკვეთება.

სულიერი დაგეგმვა არ არის ჰქვენი და ჩვენი გვა.

ამიგომ ვისვენებ ქვიშხეში და ამიგომ იყო საჭირო ჰქვენითვისაც დას -
ვენება ბუნების დამავე წიაღში.

მაგრამ, როგორც ჩანს, სამსახურიც იხეოვს თავისებურ მსხვერპლს. უნდა
ეცადოთ ხშირად იყოთ ჰქვენს ცხოვრებაში რომანტიკულის და რეალისტურის მო -
ნათვლევობა, როგორც ეს ჩვენთან არის ქვიშხეში, სიჭბის, სიგრიდის და სიცი -
ვის სახით.

2) ჰქვენი კეთილის მსხვერპლ მსურველი.

1986, 5 ივლისი.

დიდობა მიმდინარეობს და კარავში დარჩა. გვერდით, მიწისზედა კარვის წინ, მი-
 გობრის წყლი ჩამოხდა და ქსოვას შეუდგა. ამრიგად, ურთის წყლი და მიწის
 ქვიშა კარვისგან გაფრთხილდა და მიდამოს დახვდა. ისინი ცოცხალი
 გასწვრივ კარავს და ხრდილს მიადგნენ. გადმავალი ქვიშის წრმოებინა მიწის
 მოჩაბდა. კბილი გადახტა ხრდილი. გამოიქცა ხრდილი მანძილიდან ქვიშა, ისევე
 და კბილი უბიძგო მკვლავები შეაქცევდა. ხელით დახრდილი წრმოებს მიუჭირებენ,
 ჩახტნენ და სიყვარულიდანაა თავისი გადარჩენა. გვიან დაბრუნდნენ კარავი-
 ში. დაბრუნდნენ კარავში და სასტუმროს სახლში პედაგოგმა ქვიშა მიდინარე
 წყლს დახრდილით ასევე შინაპრის წყლილი დაუჭოდა:

"ჩვენს წყლიდან ურთიერთობაში მიხილებს იმ დღიდან დაწყებული, რაც
 შინაპრის ჩამოხდა. სწორედ იმ დღიდან გაქრს შენი მოკრძალები, რიდი და სინა -
 ში, რაც ხრდილი გადახტომით და მიუჭირებთან ნებისმიერ დამხრდილიდან. ჩვე-
 ნი გვიან ამიერიდან დახრდილი. მიხრდილი. გასწვრივ წარმოებდას".

ეს მოხრდილი 1922 წელს დახრდილი. ურთიდან ურ მიწი და მასზე შე-
 მოხრდილი, შემიდგა ხრდილი და ხაკები მსოფლიო სტანდარტების ყალიბში. მას-
 რამ ყოველ ქვიშას ხომ თავისი ნებისმიერი ყოფის გრადიენტი წრმოები
 აქვს შემოქმედებელი. წარმოება ეს წრმოები, წარმოებდა ქვიშის მიწიდან
 სიმინცი და კვდამიხილი.

შევიწი სახლში შევიწინდა: ვანდა, სამკაული, მიწიდან.
 მიმდინარეობს წინა წყლიდან ჩემი უჭრდილისა და ურთიდან
 ურ დახრდილი წყრთა და შიში.
 წყრთა შეუჭრდილისა, შიში - კვდამიხილისა და ქვიშისა.
 რიდი აგონსწი, მიწიდან.

შევიწი კი ისევე და ისევე, ისევე და ისევე ვანდას დახრდილით არა რა -
 ვანდა კვდამიხილის მიწიდან, არამედ მოხრდილი წყრთა, სახლდანაა მიწიდან
 წყლილი მიწიდან დახრდილი სინაში წყრდილის მოსაკვდა.

შევიწი მიწიდან, მიწიდან და კვდამიხილით წყრთა წვეთები

ინტეგრაციაში თითქოს, ქვემოთხსენიან ღარიბობისგან იშვიათად და იჭურჭურება და მხარეთ
დაქვეყნებში უმეტესად გარემოს, რომელიც მათი გონივრული ცხოვრება.

შედეგი ცხოვრება მრავალ არის გაყოფილი. შედეგში დუბლინის სული ჩამ -
დგარს ქვეყნის სულის მსგავსად და რაღაც შეუცნობელი ნიშნები აგვიტარებინათ,
შეუცნობელი გარემოთა მყოფობის, შესაფერხი, როცა გრანდთან მარტოდმარტო
რჩებიან, მის დადეს და აჩრდილს ეჭვირებიან, უჩურჩულებიან და ეჭვსაწინააღმდეგობით
შედეგი არსებიან.

"მე ვცხოვრობ გრანდის სულთან და ეს არის ჩემი უდიდესი ბედნიერება.
მე არ ვიცი გრანდიზე საუბრებით ჩემს სტუდენტებთან და გაუთავებლად ვაფ-
რებობ მასზე... ჩემი დევიზები ჩემი გრანდია".

კვლავ შევიხსენოთ, ამბავად და აღმავალი ამ სტრუქტურებში შედეგი ბარა-
თიდან და, მიუხედავად მათი მორთული "რევერანსებისა", მერხად უნდა და-
გაწყდეთ, რათა რაკურს-რაკურსად ვაქციოთ შედეგში შემორჩენილი, შედეგს რი-
ლამბევეთ შემიტარებულ და შემოხიზნული მორიდებულობა, სიმორცხვე და კვლევა
მისილება.

ამრავალ ურთიერთობებში ეჭვიმურული კავალულობით შედეგს ვსურთ დაჭარბებულ სა-
ხელმწიფოებრივი მოვალეობის წინაშე რიდი და კრძალვა. და ეს არის აღმავალი -
თავადი შედეგს მოქმედებაში. აქ არის ჩამარბული ჩვენის დღევანდელი მარ-
კიერება. მისი გრძელტოვს ჭეშვების ურთი ბუსუსა ნაწილად შედეგს ჭეშვებ -
ქვეშაში მიმართული. და შედეგს ტყვიან განმარტობით მდგარ ხის ძირთან ამისუ -
ლი ის მხამიანი სკოტ ხარბ, რომელსაც შეუძლია ათეული ადამიანის სიგნალი
ურთობაში მისამართს, ხოლო მისგან გამოსუნთქი ბაგელები ვადამდე და განუკურ-
ნებელ სერხად ექვეს სხვა ასეულობით ადამიანს.

მე მხედველობაში მქვეს ადამიანთა მოდგმის ყველაზე მგრძობიანად, მისარ-
დი, ქვეყნის მომავლისათვის საყრდენი და საიმედო ნაობა.

შედეგს დანაშაულს სხვა ბრალდება არ ერგებიან.
დადგამ ყოველი მცირედისათვის უსასტიკესად განკითხვის, ნიღბების ახდის
და გარბებისგან ვაქცივდის უსასტიკესი დრო.

დავ მივიწილს ყველას... ბრძა, შევენი ბრ ძველთაგანთ მიერ დაბრუნება, წამი -
დავუბნა და რევიდუიციონისგან ადვილად ხსნიდ კაცთაგანისა.

მადრამი შევენი საბრძოლველად მიმდინარე საბრძოლველად აჩრდილი ისე უჩინ-მა -
ჩინად დაბრუნება ჩვენი ცხოვრების ატანაბრებულ ზეობაზე, შეუძლებელია მისი
დაბრუნება, შებრუნება, მიჩქობა და მიწურება.

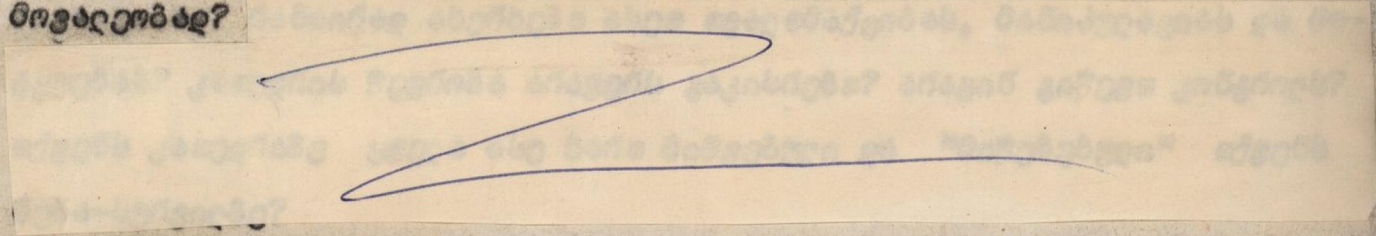
უბედურება უფრო იმისა, რამ შევენი შეგონება შევენი მიქმედების
მიღება დას. იგი გულისთვის და უფრო დას დასაგონებას ანაბრუნებას
შევენი სულის უნაბრუნება ყველგანადა, რათა სინდისის შინაგანმა დადასამ ბრ
დაბრუნებას ადვილად მივიღებინა დაბრუნება, რამდენადა შემიძლება ყოველგვარი
ბრუნების სწორედ ის საბრუნება - აბრუნება და აბრუნებულად აბრუნებება.

და რაკ სიბრუნება და აბრუნებულად აბრუნებების ცხოვრება ცხოვრება,
იგი შევენი საბრუნების შედაბრუნება შავ დაბრუნება დაბრუნებულად და მიუდასრულად
იწილს იმ მიქმედებას სისხლს, რამდენადა დაბრუნებულად შევენი მიუდასრუნის
რამდენი, სტილი და შედეგი.

ქრისტიანული ბრუნების ინიციაციის სიბრუნების უბრუნებელი მიტოვება, აბრუნება -
ბრუნება - საბრუნების და საბრუნების.

გვიხსნებინა: ვინ მივცა იმის უბრუნება, რამ უბრუნესი ქრისტიანი დიმიტრი-
ტორის ინიციაციის პრინციპმა, რამდენადა ვრანდის მიწაგრაფიული შესწავლა
საბრუნება სრულად ბრ ბრის დაბრუნებისწინებულად, საკუთარი სურვილით, გვიხსნე -
ნებინა და ბრუნების მიხედვით მხარედ ამ ურთი პრინციპის პრინციპმა დაბრუნება და საბრუნე-
ბრუნების მიხედვით სტილით სტილითადა მხარედ მასზე "დაბრუნებულად სა-
ბრუნებისადა" დაბრუნება და დაბრუნება? რამდენადა ვინ ინიციაციის დაბრუნე-
ბრუნება ასეთი სტილით ბრუნება და შევენი დიმიტრი უბრუნესი ქრისტიანი დიმიტრი-
ტორმა, მისი დაბრუნების პრინციპმა და ვინ ინიციაციის, მის მიხედვით და
წამყვან წამყვანად ვინ ინიციაციის ვრანდზე დიმიტრი მივცადო?! მაშ, საბრუნე -
ბრუნება დაბრუნების ბრუნებაზე ნიკო დორმიტიანის, ვინ ინიციაციის ვინ ინიციაციის,
დრო ქრისტიანის, კონსტანტინე ვინ ინიციაციის, ვინ ინიციაციის, ვინ ინიციაციის
დაბრუნება ვინ ინიციაციის პრინციპის მიხედვით დაბრუნება საბრუნების რა პრინციპის

გასტერ კურსდამთავრებულებმა?! მიგაჩნიათ თქვან საგნის მფლობელური პრეტენზია საბუღალტროებრივ მთხროვნად, ხოლო მისი შესრულება შევინს პირდაპირ მოვადგობად?

წარმოიდგინეთ ერთ წამს, ძველი და ახალი ქარხანი დიგერატორის საბუღალტრო კურსებიდან შევინს მსგავსად ორი სემესტრის მთელი დრო ჟუნდაც ისეთ გიგანტებს და ბუმბერაზებს დაუთმონ, როგორც შოთა რუსთაველი და ილია ჭავჭავაძე, რას დაემსგავსებოდა ქარხანი დიგერატორის ისტორია? იგი ხომ ძველის, ახლის და უახლესის მთლიანობაა? ეს სამი დიდი მონაკვეთი, ან პერიოდი როგორც ამბობენ და მიუთითებენ, ქმნის ქარხანი დიგერატორის ჩასახვისა და განვითარების ისტორიული პრეტენზიების მონოლითურ სარკეს, რომლიდანაც მკაფიოდ და ნახვად მოჩანს მთელი ჩვენი სულიერი ცხოვრების წარსული სათვის სიღრმეები, სიმდიდრით, სიღრმით და მრავალმხრივობით.

ეს მრავალმხრივობა, ეპოქათა, საზოგადოებრივი ცხოვრების ურთიერთობის ცვალებადობით ბრველიდი იდეებისა და სახეების მუდმივ დინამიკაშია, რომლის მამოძრავებელი ღერძი ყოველთვის იყო და არის წინააღმდეგობის დიალექტიკა. უკუაგლო მისი შინაგანი ბუნება და სოციალური განპირობებულობა, ეს ნიშნავს უკუაგლო მოვლენებისა და უაქტების შეჯახების კლასიკური პოზიცია, მათი სისტემატიზაციის და პერიოდიზაციის აუცილებლობა, ე.ი. საგნის გონსუოდობიდან გარეყო საგნის მეთოდოლოგია, როგორც საყრდენი ბაზა და საფუძველი.

ეს გენდენციკ იმადება ბოლო დროს ქარხანი დიგერატორის პერიოდიზაციის უბრყოფის, მის წინააღმდეგ გადაშქრების ცდებში, რომლის მთავარი არსი ორი მცნების მთლიანობის და ერთმანეთის ადრევაშია მოცემული. ქარხანი დიგერატორის ისტორიის მთლიანობა უძველესიდან დღევანდამდე სრულიადაც არ ნიშნავს დიგერატორულ იდეათა, მიმარხულებათა და სახეათ ერთმანეთობას, რადგან ცყის დიდი მასივი არასოდეს არ ნიშნავს ხეათ ერთმანეთობას. საკმარისია

ბუნების ეს უბრალო და უღებველადი კანონი დაჯიშობისაჲთა "ურთობი
ნაკადის" ჟურნიის არა დღეს მიხედვნილ მიქაძეებლებს, არამედ მის გამგებ-
ლებებს და "რესტავრატორებს", რომ ვიგნძონთა აზრის უმწიბრობა,

ასე გამოარხებათ შევერც. ასე ემარხება ყველა შევერც მსგავს ზოგადი
ე.წ. ახალი მიდის მიკვლევათა, რომლებიც მრინგინადურებას შუბლის სიმბა-
რეში ხედავენ. რაშია უბედურება? უპირველესად, უღებველადი დაჯიშობაში
უჭირს სწორად, იმის უკვლევადობას და გაგედავაში, რომ ყოველგვარი კვლევა
ძიების, ფდის და აზრის ღიღიღია. რის ღიღიღიე შეიძლება დაპარაკი, რა
მიკვლევის კვლევა, დადგენილის დადგენა და ვარისცობათა ვარისცობა ჩვეულებ-
ბად იქცა, რაფა მასადის ძირუესვიანი შესწავლით და ახალიშით რამიეს ად-
მისკენის შიმაგ წყურვილს ფედის ქურდული მიბაკვრება, შიშველი კომპილტორება
და უმარკების მანტიით შემოსილი ემპირიულობა. ნაცვად ღეფიზისა - აწონ-
-დაწონე, ვანსაჟე, მიხავერ და იგნძონე, ხშირად მიქმედების მიწვანე სარბიელი
აქვს დიშუნჯს - იოდად, სწრაფად, მარჯვად. მიწვნიერება სიწესტება, ხოლო სა
მიხევე ეს წყნება ჩანასახშიხვე სპობს მის პრეფერენციას.

ამ მარტივ აქსიომებს იმიტომ შევახსენებთ, ქადაბტონთ, რომ პარადული
გაბტონთ იმ მახინჯ მიხედვნიებთან, რომლებიც ჩვენი ფოფრების ყოველ სწორი -
ში არსებობენ, რაგორც ე.წ. ანტიპოლები. მათ წარმომიბაასთან შევერც არა-
ფიხარი კავშირი არ გაქვთ, მაგრამ მათ ვინდა-განვიხარებას ვარკვეულად
ხელს უწყობთ შევერც ახირებულობით, და უპასუხისმიგებლობით და მიუმიზადებლ -
ბით. ჩერნობილის ტრაგედიის მიზეზით მძიმე ქვეები საბოლოოდ დაუდევრობის
ჭაობში იპოვეს, სპეციალისტთა კვადიტიკაციის დაბადი ღონისა კი - უმაღლ-
სი სკოლის მიქმედების ხაფსიმედებულ მიქვანიშიში. ახლა მისი ვარდაქმინის
ძირითადი მიმარხულების ხაზი იმ ნაპირთან ვადის, რომელსაც დექტორის სა -
ხელი აქვია. შევერც დიდი ხანია აგარებთ ამ სახელს, დიდი ხანია მიგენიჭათ
სამეფნიერო ხარისხი და წოდება, დიდი ხანია იღებთ ამ ვარისციით მადად ხელ-
ჭასს და, რაგორც ჩანს, დიდი ხანია თავს არხეინად ვრძნობთ იმის ვამო,

რთმ სპეციბდისტის მიმიზაღებისაჲვის გუდმოდგინუ შიკუნვის ნაცვლად გამსჭვა-
ლული ხართ გრანდის პოეტიის მიყვარულთა აღმრდით.

ვიცო, შემიღებავებით კიდევ თიქოხდა დამაჯერებელი არგუმენტით - მიერე
რა მიხდა, განა ერთი პოეტის პოეტიისადმი სიყვარულის აღმრდა ნაცვლად
მწიშვნდოვანია? და, იმარჯონ პოეტიის სიყვარულის შეჯიღებმა! ეს დემა -
გოგის მიშენიერი ყვავილი უფროა, ვიდრე მიგნებარე მიწოდება იდეით გატაც-
ბისაჲვის. აი ასეთი ფსევდოპათეტიკურება, და "მიერე რა მიხდას" უილო -
სოფია ღრღის ჩვენს საერთო საქმეს. ნებისთ თუ უნებლიეთ, შევერ ამ საერ-
თს, სახელმწიფოებრივი საქმის "მღრღნელთა" ერთი პატარა, უჩინარი თაგუ-
ნა ბრძანებით.

სამაჲყარაჲზე გამომიშეურებულს უჩინარს თაგუნავ!

შევერ იმი თაობას ცუდვინთ, რთმულსაც საგნის სადექტო კურსის წაკი-
თვას პანიპარად მიიჩნია. შევერ წარმოდგენა არა გაქვთ პედაგოგიკურ მიწე-
ბებზე - სწავლება, აღმრდა და განათლება, შევერ უქრადაც არ მიგსვლიათ
გარკვეულიყავით ისტორიის პრინციპის რაობაში, პრეგრამისა და სახელმძღ-
ვანდელს რთლსა და დანიშნულებაში და თავიდანვე ისე შეუდექით უმაღლეს სკო-
ლაში მოუთაობას, რთგორც წინასწარ გაუცნობიერებდნა მიებალემ, რთმედმაც ამ
ტიტულის მიღება მანამდე მოასწრო, ვიდრე ყვავილების მივლის წესებს ისწავ-
დიდა. შევერნი სამეცნიერო ხარისხის და წოდების ტიტულები არ შეუთარდება
უმაღლესი სკოლის დექტორის უარით პრეტილს, და არასოდეს შევენს საკუთარ
სულში ამ შეუთერებლობას თუ შეუთავსებლობას არ გამოუწვევია რაიმე დრტვირ-
ვა, ტვივიდის რაიმე შეგრძნება თუ სინდისის რაიმე შოთავა. ან რაგომ უნ-
და გამოუწვია, რთცა შევენს დექტორად /და არა შევერნი დისერტაციის /
მიმიზაღებაში არავინ ცდიდა.

დექტორის პრეზიღება დღევანდელი უმაღლესი სკოლის უმწვავესი პრეზიღე -
მია. ამას შევერნი მაგადითიც ცხადჲყოფს. შევერ უბრადოდ ისიც არ იცით, რთმ
ცადკეული პოეტის შემოქმედებისადმი თუ მიდიანად დიტირატურისადმი სიყვა -

რულის აღზრდა საშუალო სკოლის ამოცანაა, ხოლო უმაღლესი სკოლა ამა თუ იმ საგნის მოგროვებებს და მოყვარულებს კი არ ზრდის, არამედ მეცნიერების გარკვეულ დარგს დაუხლებლად სპეციალისტებს, რომელთაც გამომუშავებული უნდა იქონიან თეორიული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი და ჩვევები. ასე იქმნის გაცვრით და ზოგადად, ისე როგორც შევენთან ამჟამად გაცვრით ვსაუბრობ გრანულის შენობებების ზოგად ასპექტებზე.

მაშასადამე, შევენი უდიდესი შეცდომა დეტორის მოვადუობის გაუგებრობაა და შეუსრულებლობაში, ავდაგოგოკურ და მეუთდოკურ მოუმიზადებლობაში, მეუთდოგოგოკურ და იდეოლოგიურ ჩამორჩენილობაშია. დაწვრილებით მონიხნვთ ამის ახსნას? ახლა უნდა გადავდოთ, გარეთ ქარბული მძვინვარებს, ჭანჭრის წინ ნაძვებს ატორგმანებს, შესაძლოა თახში შემოიჭრას და კარი სასწრაფოდ უნდა მივხებოთ. ხშირად იცის ამინდის მოულოდნელი "ამბობებები" ქვიშხეთში.

შევენთვის სიკეთის მარად მსურველი

1986, 17 ივლისი.

3

შევენი გააფთრებული თვალებიდან ნიაღვრად გადომისკდარი ცრემლების ერთი საცოდავად მკვნიესარე წვეთი შორიდან გამოსრლოდი ხანჯადივით თიქოს გულზე დამივს და უცებ საშინლად შემაშრიდა.

ოდესღაც სენტიმენტალურად განწყობილი მანდილოსნების გრძნობებს ისე ადვილად ეკიდებოდა გაბრაზების ცეცხლი, ისე ადვილად ეუფლებოდა მათ არსებობას და ისე ადვილადვე იწმინდებოდა იდეალების სიღრმეებში, პირისახე ვერა კი ასწრებდა მის არეკვლას. გარეგნულად მშვიდი გამომეცხვადების, ისინი

საკუთარი სულის ჯურღმულში კეცავდნენ გაბრაშებას, ატარებდნენ რთვორც მძიმე ტვირთს, ღრთა რუმი სრბოლვაში ან ურეოდნენ და გულიდან გადაიგდებდნენ ან, თვით მის მონადე ქველნი, შეუმჩნეველად იტანჯავდნენ საკუთარსავე სი - წოცბელს და ბოლოს უცაბედი გადაწყვეტილების მსხვერპლნი ხდებოდნენ.

ახე შემოჩნა ჩვენს იტგელაქებს საბრადო ღიპას ტრავიკული ხვედრი კარამ - შინის ცნობილი ნაწარმოებიდან.

აქვენი სენტიმენტალობას გონება სჭარბობს, მაგრამ გაწიწმაცებას მაინც ვერ უარავთ და ცრემლებს მიღწარვეთი გონდათ ჩაახრჩოთ აქვენი აწრი - ადებული სულის უდანაშაულო ჟურნები.

ღიპამ თვითონ დაიხრჩო თავი სიყვარულში გაწბილებილსაფის, აქვენი კი აქვენი სულის უწმინდეს და უაღმაშეს ჟურნებს ახრჩობთ ნამდვილ პირდაპი - რობასა და გულწრფელობასთან პირისპირ პირველად შეხვედრის გამო.

"გუშინ, სრულიად მოულოდნელად, - მწერთ აქვენ, - როცა უკვე გადამიწუ - რა იმედი აქვენგან პასუხის მიღებისა, უსტაში გადმომცეს აქვენი წერილი, რთმედიც ძალიან, ძალიან მჭირდებოდა გრანდის გამოც, ყოველდღეურობის და განსაკუთრებით ხვადინდელი დღის გამო. აქვენ, ჩვეულებისამებრ, არ დაიშუ - რეთ ღრთ და ენერგია, რათა გამომეფხიზლოთ, ამაცდინოთ "ციცაბო კდეები - დან უნებური გადაჩეხვის საშიშირობას", დაგმით "პირად ცნობრებაში გრა - ნდისსადმი მიბაძვის ტენდენციები", "ფანატკური და პათოლოგიური გატაცე - ბები", "გრძობების ზედმეტი თარეში", "იდეალიზმისსაკენ გადახრა" და, რაც ყველაზე მთავარია, ხაზგასმით მიხსენებთ ჩემს ასაკს, საზოგადოებაში ჩემს ადგილს და მოვალეობას /დედის, მეუღლის, დექტორისა/. დიდი მადლობა ამი - საფის, მაგრამ".

თავად მე მოგახსენებთ მადლობას, ქაღალტონი, "დიდაქტიკური" რჩე - ვებისა და დარბგებების გაშიარებისა და ურთგვარი გამოფხიზლებისსაფის. რა - კი უფსკრულის ქარაფიდან რუადობის მიწვევისსაკენ გადმოხედვა ინებუთ და ურთი ნაბიჯით დაქანდით მისკენ, საშიშირობა მარტაც განველილად შემიძ - ღია ვირწმუნო და ჩემი მთავარი მიზანიც მიწვეულად ჩავთვადო. აქვენს

მრავალწიერებიდან "მაგრამის" გამწარების გარსი აკრავს და მისი შემოხსნა ჩვენ მიგვაახლოებს მეორე მიზანთან, რომელსაც უფრო შორს გამიზნული ამოცანა აქვს დასახული.

ჩანს, აქვენი მწარედ აღიქვითი შესამიან სოკოსთან შედარება და ათუღრობით ახადგაზრდა ადამიანების მოსალოდნელი სულიერი მოწამვლისა და დასახიჩრების ბრალდება. ვამბობ მოსალოდნელის-მეაქტი იმავე გაგებით, როგორადაც ცოცხალი კდეებიდან აქვენი უნებური გადაჩვენვის საშეშროება იყო კარს მომდგარი, მის ბილწობასთან იდეებით და საკმარისი იყო მცირე დაყვანება, რომ შიში საზიაროდ უაქვად ქველდოყო. აქვენი იწამეთ ამის რეალობა და, როგორც მაცნობეთ, დიდად კომპრომისი ბრძანდებით ჩემი კეთილმოსურნეობით, "ჩარევით" და მხილებით.

მაშ, თუ მხილების ამ ურთმა ნე/ტარმა გიხსნათ დალუპვისაგან, რატომ მეორის მიმართ ხართ ასე ამრევიდი, გაწიწმაცებული და გამწარებული? სად გეყარებათ ჯერ კიდევ ახადგაზრდება აზროვნების დოგმა, ნებისყოფის სიმტკიცე, თავშეკავების უნარი და განსჯის ჩვევა? მათი ჩამოყალიბებისა და გამომწევაებისათვის სამეცნიერო ჩვეულება შესაფერის სამეცნიერო ჩრეში უნდა გაგვედოთ. მეცნიერებისაკენ აქვენიული გავდიდი გზა მოდიალური გახდა რაგორც საყოველთაო განათლება მის დაბად და მალად საუბრეებში. ამიგომაც რაოდენობის კოეფიციენტიც ცოდნის ყველა სფეროში საგანგაშოდ გადააჭარბა ხარისხების სტანდარტს. ახლა ჩვენ ახლებურ ეპოქაში გვიხდება ცხოვრება და ურთობლივი საქმიანობა გამომწეებული ხარვეზების, მოვადეობის პირნათლად შესრულების ედემენტიარული ნიშნოვნის ყვედგან და ყვედაჭერში ხელახალი დამტვივრებისა და განხორციელებისათვის.

შეგიძლიათ ასეთ დროს გულგრილად განზე იდგეთ და ალტყინებოთ ინოვაციით სიცინსაგან გაოფლიდი შუბლი? არ შეიძლება საზოგადოებაში ცხოვრებდეთ და საზოგადოების ინტერესების პაერიით არ სურაქვადეთ. ეს აზრო სასკოდო მეორინდავება ცნობიდი აქვენიუვის და აქვენი თაობისათვის. აქვენი ჯერ კიდევ მუშავიდე კდასში დატვივრებდით ჩანთით ხელში, რაც მასწავლებელი გიკითხავდათ და გიხსნიდათ ხევისბერი გოჩას ბრძნულ სიტყვებს მიმართულს მთიულთა ჩინა -

აღმდეგ საბრძოლველად დარაბიშლული ხაღბისადმი: "ერთი ყველა სახვის და ყველა ერთსა სახვის". ამ პრინციპის დროებით გაიმარჯვებს მოხვედრებმა მე-17 საუკუნეში, ამ პრინციპის მონღოლითური რწმენით და ერთგულებით ხდებოდა რევოლუციები, ძველის წგრევა და საზოგადოებრივი წყობილების სრულიად ახალი, ისტორიაში მანამდე უცნობი და გაუკვამლავი სისტემის შექმნა, უაშისტურ გერმანიასივე გამარჯვებაც და ომისშემდეგობი აღორძინება. ბოლო ხანებში კი ცხადი გახდა, რომ ყოველივე ამას თანაქმს ამოღება და უწყობა რა უფროა. მაღალი გრძობუნებებიდან გადარჩენის საიმედო ხმები გაისმა. ალბათუღია სწორი გზის და მიმართულება.

რევოლუციური გაქაზების ასეთ მიწვავე პერიოდში მონაპოვრების შენარჩუნებისა და სამოქმედოდ აღწევების ახალ გრიგალებთან აქტიურად დგომის ნაცვლად, აქვენი შეპირად სხაპასხაუბით და დეკლამაციის მიშვენიერი დროითაც კი იმეორებთ გაღაპტოონის მომწიღებელ სტრიქონებს "დავდგეთ იქ, სადაც ქარიშხალია" ან "დროშები ჩქარა, დროშები ჩქარა", იმეორებენ, დაქაქებენ სხვებიც, მაგრამ საქმე საქმეზე რომ მიდგება, ბევრი საკუთარ ნაჭუჭში იკეტება, საკუთარი ნიჟარის ჭუჭყლანიდან აღმაცურად გასცქერის ქვეყნის და ხაღბის საქმეს და მისი ბოროტები ადგილიდან არ იძვრის, არამიზადებისგან დამუხრუჭებულნი, ადგილივე მიწას ჰკორტნის და ბკორტნის.

მხლოდ გაკვირით, სხვათა შორის შეგახსენებთ ამ გრივიადურ ამბებს იმისათვის, რომ აქვენს პირთვრულ ბუნებაში გამოჩნდეს ზოგადიც და ის კერძოც, იმდროვიდუაღურიც, რაც აღრმავებს და ასაზრდოებს აქვენს დანაშაულს. მწარე სინამდვილის ყლორტებიდან მწარე დასკვნების ტოტები იზრდებიან. აქვენ თვითონ შექმენით აქვენი საკუთარი მწარე სინამდვილე და აქვენივე უნდა მოსაძოთ მისგან წარმოშობილი მწარე დასკვნები. ამიგომ სულის ფერიები კი არა, თვით აქვენი შერყეული სული უნდა ჩაახრჩოთ აქვენსავე ცრემლები მდინარეში, რომ მისგან განბანდი, განახლებული და გაჯანსაღებული სულიერი სწრაფვანი იშვან. რა არის ამისათვის საჭირო? უბრალო რამ: იწმინეთ და შეიწმინთ მხილები მეთრე ნექტარის სარგებლიანობაც, როგორი მტკივნეულიც არ უნდა იყოს იგი. რაშია მისი არსი?

უპირველესად, პოეტის შემოქმედების ზოგადი, საზოგადოებრივი და შევიწ-
 ნებიერი მნიშვნელობის არასწორ გაგებაში. არა ცალკეულ ნიჟანსებს, სტრუქტურებს,
 ჟრახვებს და ინტონაციებს უნიჭება ასეთ შემთხვევაში გადაწყვეტილი და გან-
 მსაზღვრელი როლი, არამედ შემოქმედების იმ მთავარ პათოსს, მთავარ ხაზს და
 მიმართებას, რომელიც მკითხველის გონებასა და გრძნობებში იჭრება შემოქმე-
 დების უძლიერეს ჟაქტორად. გრანდის პოეზიაში მაღალ დგომის ჩემივე გამოთ-
 ქმაში ამოყვანილი უძველესი მისი ~~საზოგადოებრივი მნიშვნელობის მიზნისკენ~~ შემოქმედების
 მნიშვნელობის მნიშვნელოვანი შეუძლებლობას, ამოყვანილი "მაღალ
 დგომა" მნიშვნელობის ღრმად პარნასთან ახლო მისვლას ან შემოქმედის
 პირველადი ამოყვანის ნიშნავდეს. ეს ისეთივე უსაფრთხოებაა, როგორც ქარ-
 თული დიქტირების მასწავლებელთა მისამართით ერთგან დაბეჭდილი მოწოდება-
 თითოეული მათგანი იღია ჭავჭავაძე უნდა იქცეს. ქართული დიქტირების
 ყოველი მასწავლებელი უნდა ცდილობდეს, რაც შეიძლება ღრმად ჩასწვდეს იღია
 ჭავჭავაძის, შოთა რუსთაველის, ნიკოლოზ ბარათაშვილის და სხვათა გენიალურ
 შემოქმედებას, მაგრამ არასოდეს მათ არ შეუძლიათ იქნენ რუსთაველად, ჭავ-
 ჭავაძედ და ბარათაშვილად.

სამუშაო სკოლის მასწავლებელთან შედარებით, უიდეალური მეცნიერებათა
 კანდიდატის ხარისხით შემოსილი და სადოქტოროსკენ თვალმიპყრობილი მკვლევა-
 რისათვის წვედომის მიზანი და მასშტაბი რადიკალურად განსხვავებულია უნდა
 ისახებოდეს და მაშინ გასაგებშიც უნდა ყოფილიყო ჩვენი უღებენგარული ჟურ-
 ნალის უღებენგარული აზრი. ამის კლასიკური მაგალითია ბელინსკის წერილები
 პუშკინის, დერმინტოვის, გოგოლის შემოქმედებაზე. იგი არ უარავდა აღფაფე-
 ბას და სიყვარულს მათი გენიოსადმი, მაგრამ მათი მაგნიტური მიზიდულობით
 ისე არ იყო დაბრმავებული, რომ მზეზე მქრისფრად მთვლვარე ანკარა მხატვრულ
 ჩქერებში შედრევის მღვრიე წვედები არ დაენახა. პუშკინის ადრეულ მღვრ-
 დრამებს "უვგენი მნეგონამდე" უცხოური სიუჟეტებისადმი შეგირდულ მიბაძ-
 ვას უწოდებდა, ხოლო გოგოლს დაუნდობლად დაესხა თავს "მკვდარი სულების"

გაგონილია

მეორე მხარის იდეური პლატფორმიდან გადახვევის საფრთხე.

რთულად მთავროვნე და ანალიტიკოსი, ამ შემიხვევაში ბუღინსკი მალა იდეა თავისი დროის დიდ მიწერებში, მაგრამ განა იგი ამით რაიმე უსწოდებოდა და ან შედეგობა მათ შემიქმედებოთ სტიქიას? ვინ ავლებს გოდებას სტიქიას ასეთ ხაზებს რუსთაველსა და რუსთველდობებს შორის? ვინ ავლებს გადაუღებავ ჯებირებს და ბეჭედებს დიტირამურად ეპოქებს შორის ან ვინ უარყოფს მათ მიემკვიდრებოთ, მაგრამ განა ეს დიტირამურად პროცესების ნივთიერებას, მათი შინაგანი თავისებურებების მიჩქმადვას და უგულებელყოფას უნდა ნიშნავდეს?

გრანდისადმი შევნი ჭანატიკური სიყვარული უღებას არ გაძღვთ სუ - ბიექტურად განსაჯოთ მისი რთი და ადგილი უახლესი ქართული დიტირამურის ისტორიაში. შევნი სუბიექტივიზმი გრანდის პოეტიკისადმი მორჩილებიდან გამომდინარეობს. ერთი რუსთაველიადმი, ბარათაშვილიადმი, ილიასადმი, აკაკისადმი, ვაჟასადმი, გადაკტიონისადმი მორჩილება, ხოლო მეორე - გრანდი - სადმი. შევნი ყოველთვის გვიღებოთ დიტირამურად ანალიტიკოსისა და პარადი - ლების წესი, ვინაიდან ყოველთვის ბედაშირულად უწყობით საგანს, არ სწავ - ლობთ საკითხის ყოველ ასპექტს და არ ითვალისწინებთ რა წინარეს გამომდ - ებას, მყარად არ დგახართ შევნს პოეტიკაში. მაგრამ საკითხავია, გაგარ - ნიათ ეს პოეტიკა? ახლა მივნიერული პოეტიკობა უფრო მეტია, ვიდრე ნათელი და მიუდგომელი პოეტიკა.

შევენი კარგად იცით, რომ ათეული წლების მანძილზე შექსპირის რენესან - სული იდეების პარადიგმას ანალიტიკურად რუსთაველში ეძებდნენ. რუსთაველიდან შექსპირამდე თითქმის ხუთი საუკუნის მანძილია და ბოლო დრომდე არავინ ჩაპ - კვირვებია იმას, თუ რანაირად უნდა ეპოვა გამომდინარე შექსპირისებურ აზ - რებს რუსთაველში? სუდ სხვა საქმეოა რუსთაველისებურისა შექსპირში. მაგ - რამ ამგვარი მანძილი ანალიტიკოს მანძილზე ბოგინობდა და ბოგუერ დღესაც ბოგი - ნობს ჩვენს "მინორცებულ" დიტირამურისმიწოდნობაში.

აქვენი გინდათ გადაკვლიონის ანაღოგით გრანდს მიაკუთვნოთ ისტორიკაში "რბილი სავარძელი". მაგრამ დიგერატორის ისტორიკა ვოლუნტარისმის სათარგმის მთვლანი როდია. უახლესი ქართული დიგერატორის ისტორიკის პრეგრამებში გრანდის შეუტანლობა მისი არცოდნით, მივიწყებით ან გენდენცურობით როდია გამოსწვეული. ნურც ისეთ პოპას დაიჭერთ, თიქის გრანდი აქვენი აღმჩინა იყოს. აქვენი კრახი გრანდის პოეზიის მთავარი არსის, მისი საზოგადოებრივი და შემეცნებითი ჟურნალის გადაჭარბებულ წარმოდგენაშია ჩამარხული. უნდა გაშიშვლდეს ეს წარმოდგენები, რომ შეიგნოთ აქვენი აზროვნების უკუღმარება და უნდადაგობა. ამიტომ დავუბრუნდეთ მხილების მეორე ნაქტარს, რომელიც აქვენი, როგორც აქვენი ძლივს ამოსაკითხი ბარათიდან შემეცნო გამეგო, ნოსტადგობა მთავრებნათ და რომელთანაც დაკავშირებულია უღოგოკობის, უნების, ყოფობის, თავშეუკავებლობის და უგანსუობის არსებითი მომენტები.

აქვენი, დირიკის, ისე როგორც დიგერატორის საზოგადოებრივი და შემეცნებითი ჟურნალი მის მხატვრულ ამბავებულობასა და განზოგადებით განხვინილობაშია. როცა დირიკის ძირითად დამახასიათებელი ნიშნებად რიშიისა და რიგმის პარმონიულობასთან ერთად აღამიანური განცდის, განწყობილების და აზრის გამოსახვას გამოყოფენ, ყოველთვის მხედველობაში აქვთ კონკრეტული მთავარი დიდებებიდან შექმნილი ისეთი პოეტური სახე, რომელსაც გარკვეული საზოგადოებრივი ღრუბულება აქვს, რომელიც გარკვეულ საზოგადოებრივ ინტერესებს, იდეებს და მისწრაფებებს ეხმაურება, ემსახურება და სწორად გამოხატავს, რომელშიც ჩაქსოვილი პირთვნილი გატაცებები, აზრი, განცდა და განწყობილებები იძენენ საერთო ზოგად, საერთო იდეურ-ესთეტიკურ ელვარებას.

არავინ უარყოფს გერენტი გრანდის პოეზიის ელვარე ნათებას, მის პოეტურ ინტვიდუალობას და მალად მსტატებას, არავის მოსვლია აზრად მისი ნიჭის მდნავი დამცირება, მის შემოქმედებაში მიმოჭანტული რაციონალური პოეტური მიგნებების, ვეშთაგონებითი პოეტური ხილვების, ინტუიციური აღმჩინებების დაჭარვა და "ბადანსიდან ჩამოწერა". პირიქით, სიტყვებდუშივი ალერებული და პოპულარული, ერთგვარ "აღვივებას" განიცდის ჩვენს თვალწინ,

ჩვენს დროშიც, როგორც საოცარი ჟენომენი. /გორჩვეთ განმეორებით წაიკითხეთ და განმეორებით სწორად გაიპიროთ სურვი ღილაკას "იყო ერთი პოეტი", რომლის მიხედვით საგანგებო დადგმა განახორციელა თბილისის დრამატული თეატრის და როგორც მიხარულს, არც ისე წარმატებულად, რადგან ცრემლით და ქვიშინით აივსო დარბაზიო / დაიწერა მასზე საკანდიდატო დისერტაციაც კი, რამდენადმე სა-
 ნიშნო სათაურით: "ოცოანი წლების ქართული საბჭოთა პოეტიკის ძირითადი ტენდენ-
 ციები და ტერენტი გრანელი". ამით მისმა ხელმძღვანელმა და სპეციალიზებულმა
 სამეცნიერო საბჭომ, რომელმაც მიიღო და დაამტკიცა ასეთი სახელწოდების დი-
 სერტაცია, მკაფიოდ ცხადყო ტერენტი გრანელის შეიმოქმედების თავისებური
 ხასიათი, მისი თავისებური იშვიათობაც და პარადოქსულობაც.

თავისებურებათა ეს სპეციფიკაა შევერთვის მიუწვდომელი და აქედანაა
 შევენი დაბნეულობა და ეკლეტიზმი.

ტერენტი გრანელი არ შედოდა ოცოანი წლების არც ერთ დივირტურულ დაჯ-
 გულებასში, ეს გარემოება არავითარ ხელშემშლელ გავლენას არ ახდენდა მის დიტი-
 რატურულ კარიერაზე, სამაგიეროდ მისი უცნაური პიროვნული თვისებები და ფსი-
 ქიკა იქცა დომინანტად, რომელმაც ერთგვარი ვიწრო ინტიმურობის, შეზღუდუ-
 ლობის იერი მიანიჭა მის დირიკას. და თუ ეს დირიკა 20-იანი წლების ქარ-
 თულ პოეტიკაში თავიდანვე ინდივიდუალიზმის უკიდურეს გამოხატულებად იქნა მიჩ-
 ნეული, ამასში ბრადი იმდენად სოციალურ გარემოს კი არ მიუძღვის, რამდენადა
 სწორედ იმ პიროვნულ თვისებებს და ფსიქიკას, რომელმაც ბოლოს სურამის სუ-
 დიერ ავადმყოფთა თავშესაფარში და ნაადრევ ტრაგიკულად მიიყვანა იგი. იტა-
 ლიელი ფსიქიატრის დომბროსოს შეიმოქმედების ფსიქოლოგიაში ასეთი მოვლენების
 ახსნა თვით შეიმოქმედის პიროვნულ ბუნებასთან არის დაკავშირებული. გრანელი
 ამ მხრივ ანთიმალური მაგალითია.

იგი მარტოობასში /შევენი უნდა შეგეძლოთ მარტოობის, როგორც პოეტური
 გამოხატვის მოტივის, და მარტოხეობის, როგორც მდგომარეობის, გამიჯვნა ერთ-
 მანეთისაგან/, საზოგადოებისაგან განდგომაში, სასაზღაოებზე ხეტიადში, ადკო-
 პოლში, პადუცინაციებში, დუმილსა და გუდრახარობილობაში ხედავდა ერთადერთ
 ხსნას და ადამიანის სულის გაწმენდის უზენაეს ფორმად ირეალური სამყარო მი-

აჩნდა. აქედან მის ღირიკაში ჯანსაღ ტენდენციებთან ერთად ჭარბად არის გამოვლენილი უიმედობა და უნებისყოფობა, პასიური მიჭვრეტელობა და სასოწარკვეთილობა, მიწუხრის, მირაჟების და სულიერი დაქვეითების ტენდენციები.

გრანდის პოეზიაში გამოხატული ნაღვლიანობა და სევდა არ არის რომანტიზმისა და დამახასიათებელი სევდა და ნაღვლიანობა და შევენი ამოდ გგონიათ იგი 20-იანი წლების ქართული რომანტიზმის წარმომადგენლად. ასეთი რომანტიზმი შევენი გამოგონებაა, რათა მცდარი ანაღვლიანობა გაავლოთ ბარათში - ვიდრისეულ სტრიქონებთან დეჟსიდან "შემოღამება მთაწმინდაში". "გახსოვს იგი დრო, საამო დრო, როს ნაღვლიანი, კდდევ ბუნდოვანო, შენს ბიდიკად მიმოვიდოდო და წყნარ საღამოს, ვით მეგობარს, შემოვეტრეოდო, რომ ჩემებრ იგიც იყო მიწუხარ და სევდიანი". აქ პირადულთან ერთად მე 19 საუკუნის 30-იანი წლების მძაფრი საზოგადოებრივი წუხილია გამოხატული, მაშინ როცა გრანდში, მე -20 საუკუნის 20-იანი წლების განსხვავებული სოციალური პირობების გამო, იგი მოკლებულია კერძოსა და ზოგადის ასეთ ერთობლიობას. ასევე რომანტიზმში ჩასახულ და 1905-იანი წლების შემდგომ, რეაქციის პერიოდში, ზოგჯერ აღორძინებულ პესნიზმის კქონდა თავისი გამარხლება და ახსნა, მაგრამ 20-იანი წლების გრანდის პესნიზმის არა აქვს არავითარი საზოგადოებრივი საჭუძველი და, მაშასადამე, არა აქვს არც საზოგადოებრივად სწორი ახსნა და გამარხლება.

ტერენტი გრანდში გამოხატული მირაჟებისა და აჩრდილების, ღუმინისა და ჰაღუფინაციების სიმბოლიკა ასევე საჭუძველს არ გაძღვეთ შევენი მიაკუთვნოთ იგი ქართული სიმბოლიკის, ქარხველი სიმბოლიკების სკოლას, რადგან გრანდში ადრე ჟრანგი სიმბოლიკებიდან და ბეღგიედი მეტერდინკის "მშვიდთა საუნჯიდან" ყველაფერი ეს მათ მიერ გადმოღებული და "ათვისებული" იყო. მაშასადამე, შევენი უბრალოდ რეაღისტურ, რომანტიკულ და სიმბოლიკურ ნაკადებს აიგივებთ რომანტიკით, რეაღიზით და სიმბოლიკით, როგორც დიტი - რატურულ მიმარხლებებთან და ამით არევედარევა შეჭაქვეთ დიტერატურულ-თორიულ ცნებათა ადეკვატურ გამოყენებაში.

ტერენტი გრანდი 20-იანი წლების ქართული პოეზიაში მისტიციზმის კლასიკური ნიმუშია. ამით იგი იდეოლოგიურად ემიჯნებოდა ქართული პოეზიის მა-

გისტრადურ ხაზს. ამიტომ სრულიად განცალკავებით მდგარი პოეტიკა, რომლის ზიარსაგან უნდა იქნებოდეს კრედიტს დაძლევა, "გადახარშვა", "მოხედება" და "გადახარშვა" ყველას ადვილად რთვი შეუძლია. ხშირად მისი სკეპტიკური აზრები მავ - ნედ მოქმედებს სუსტი ნებისყოფის ახალგაზრდებზე და წარმართავს მათ ზღა - ჟიკას დამლეპველი გზით.

აქვე კიდევ რამდენი, როცა ახალგაზრდობის იდეურ-პოლიტიკური აღზრდის საქმედებებში იდგას, ბედმა მოწმე გამხადა ერთი საბედისწერო შემთხვევის, რომელსაც ყოველთვის ვიგონებ, როდესაც დადებითად ერთად დიტირატურის უარ - ყოფით შემოქმედებაზეც მაქვს დაპარაკი, ყოველი სასწავლო მასალა, უპირვე - ლესად, მისი მნიშვნელოვან-მსოფლიო-მნიშვნელოვანი ნიშნით უახლოვდება. ეს პრინციპი შეგნებულნი აქონდათ ჩვენს შორეულ წინაპრებსაც. გაიხსენეთ უძველესი ბედებ - რისგული ნოვლებების შესანიშნავი კრებულის, იოანე მოსხის "დიმონარის" ერთ-ერთი ადგილი, სადაც ამბის მთხრობელი პერსონაჟი გადმოგვცემს, რომ ევ - სუქი ივერუსადიმიდისაგან ნაახოვი წიგნის შინ კითხვისას მე აღმაშფოთა მას - ში მოხრობილმა ნისტორის უმსგავსებებმა, რის გამო დაუყოვნებლივ დაუზი - რუნე იგი პატრონს და ასე მოვახსენეთ: "მოიხუენ წიგნი შენნი, ძმაო, რა - მეთუ სარგებლისა წილ უფროსს ვივნი მძაგან".

განთადისას ერთ-ერთი მღვინსპირა ქალაქის ხიდიდან მდინარე რიონში თავის დასახრობად გადავარდა ახალგაზრდა კაცი, რომელიც გამველეობდა გა - დაარჩინეს. მას ბინაში აღმოაჩნდა ტერენტი გრანდის ადრე გამოცემული დე - სების კრებული, დღეობები და გრანდისადმი მიძღვნილი დექსები. ახლაც მახ - სოვს პოეტიკაში ხელმოცარული იმ ახალგაზრდის ხსენებული დექსებიდან ზოგი ადგილი, რომლებიც იტონაფიურად, როგორც ამასი ჩემზე უკეთ შევნი თავად შეგიძლიათ დარწმუნდეთ, არა თუ ებმინაზეიან, პირდაპირ ენათესავებიან კი - დაც გრანდის მოტივებს, გრანდისებური პოეტური შემართების გარეშე, მისდამი მიზაძვით. ერთ-ერთ დექსს ერქვა "გაბაასება მდინარის ტადლებთან". მასში

ქვეყნა:

მარგო ვარ. ლამეი შავმა შავ დიდის

შავი ჭიქრები მოაჯირიდა.

მშვიდად დავყურებ რიონის დივდივს
ქადაქის ხიდის მოაჯირიდან.

- ჯდოლებით, მიხრეს ცაღლებმა,
- ჩვენ სადარბაზოდ მივად ვართ, ძმაო.
- მადრთვეთ ჭიქრის ჭიშკრის გაღება
და მე მოვდივარ... მშვიდობით, ცაო!

ვიგრძენი სიხმოს ძაღა ჰაერში
და ვნახე ჩემი მკვლელი ეშვებით.

- დავდევი ღვინოს და გრძნობის გარეშე
მე ზქვენს ცაღლებში გადავეშვები.

ხოლო 1938 წლის იანვრის თარიღით დაწერილი ლექსი "ტერენტე გრანულს"

ასე მთავრდება:

ხშირად გაუტაცნივარ შენს სისხლიან სტრიქონებს,
 ხშირად როცა მარტო ვარ უკან ამეკიდება.
 ზღვის ცაღლებზე შემდგარი მწიწებით გიგონებ,
 მეც შენსავით, ტერენტე, ცეცხლი წმომეკიდება.
 მძაგდა შენი ლექსები- კაუშანის საყურე,
 როდეს მთვარის ამოსვლა ჩემში ღმინდს ბაღებდა.
 დღეს, როდესაც გრძნობები გულში მაგრად დავხურე,
 შენ გიბიური, გიფური მუბაღურის ბაღედა.
 ტერენტე გრანულს საღამი, ტერენტე გრანულს დიდება,
 ეს რა გადამაღული ღვთის საუნჯე გქონია.
 საოცრების წიგნიდან ქრისტეად ამიჭრინდები
 და რიონის ცაღლსკენ მიხმობს მედაწქოლია.

საკმარისია გრანულის ხელით დაწერილი რამდენადმე ვრცელი ეპიგრაფიკა

"სიკვდილის შემდეგ" წინ დაიდოთ, ზვადი ჩაადევნოთ მის სტრიქონებს, მო -
 იგონოთ მისი დევნი - არა სიწყობი, არა სიკვდილი, არამედ სხვა რაღაც
 იღუმადი და მიუწვდომელი და ყოველივე ეს ერთად შეადაროთ ქვემოთ მოტანილ
 ელკიზს, რომლის სათაურია "ტირილი უგრემოდ - სიწყობი მდინარეში ან რო -
 გორ ჩავიძირები მე წყალში", რომ ზვადნაშლივ დაინახოთ სრული იდენტურობა
 დექსებსა და ამ ელკიზში გამიხატული განწყობილებისა გრანდის უნაპურ გან -
 წყობილებებთან. ვედებში აღვადგინოთ ელკიზის ძირითადი "კარკასი" გზაბ -
 ნული ახადგაზრდის ნაწერიდან.

"ჩამოდგება ღლე - სიწყობი". / გრანდიც ხომ ასე იწყებს "დადგება
 გამთარი"- ა. თ. / დავამთავრებ ფიქრების კრებას და მდუნარედ შევიწერებ
 ერთხანს.

გადაწყდა:

არსებობს ქვეყანა მდინარეში.

და მე მწამს სიწყობი ცაღლათა შორის.

ოთახის კულისებიდან შემომძახებენ:

ვაშა! საღამო, შენ!

მერე ირონიულად ჩაიხიხიხებენ ვიღაცეები. და მოვა სიმარტოვე - გრა -
 ნდის და - ჩემი განუყრელი მეგობარი.

შვადს შევავდებ კედლებს, რომლებზედაც დაკიდული იქნება ჩემი სურა -
 თები. ისინი გადმოყრიან ცრემლებს.

ო, არა.

მე იგი მძულს, მე იგი მუიბილება, რადგან :

ცრემლები ყველაზე ნათელი სიმბოლოა ზვადთმაქობისა, რომელსაც შევბარ
 და კანობრიობა.

და მინდა ჭეჭეღს ჩემი პიპოთა:

მე მინდა მორადი - წმინდა, უბადო, მე მინდა ტირილი ცრემლების გა -
 რეში. მე მიყვარს გოვა, ქუთონი, საფლავი, მე მიყვარს ოხვრა, მძულს

მკვდარი, სიკვდილი და ცრემლი. არ მინდა მიწა და მისი ქვეყანა. მე მწამს სიწყობიდან ჭადრადა შორის".

ქაღალაგონო! მე შევენი მშობლებიდან დაიღუპილი ნამდვილი ამბავი მოგიყვები. რა შენა უნდა, იმხანობისათვის იშვილანი, მაგრამ შენაშენი. განა ცოტაა ახლანდელ სტუდენტებად გაზრდობაში მიერყვნი და საეჭვო მიდრეკილებით მხრება-აბუზული? განა ეკლესიისაკენ მიბრუნება, გულბივ ხატების დაკიდება, ღოც-ვებისა და რიტუალებისადმი ჭარული "ტრუიალი" არ იქნა ჩვენი ანტირელიგიური პრეპარატის საპირისპირო გახშირებულ ჟორმად? განა ცოტა იბუჭებდა ჩვენს შურნად-გაგიჟებში ბედისწერის ქადაგებაში, ღმერთის უძლეველობასა და სიძლიაში, ძველი ალექსანდრიის წიგნებისა და ბიბლიური სამყაროს ვითარება მიცნობილი შენადავის საჭარქვეში?

სკოლა - საშუალო იქნება თუ უმაღლესი - ჩვენი სახელმწიფოს გაბატონებულ სოციალური სისტემის იდეოლოგიური სიმტკიცის საყრდენია და დაუშვებელია ამ საყრდენის რაიმე ზრდილი ძირის გამოთხრა. იდეოლოგიური მოღუწების ეტაპში შევენი მიეტი სიყვარული, მიეტი გამტრიალობა და მიეტი განსწავლულობა მოგეხმარებათ. დავერუნდეთ კვლავ პრეგრამების აგების ზოგად ასპექტებს.

ქართული დიპლომატიის ინტერია ქართული ხალხის სულიერი ცხოვრების ინტერია და იგი ურთი შეხვედრით საცერს აგავს, რომელიც ზიდავს და წმინდს დიპლომატიულ ჭაქებს და მოვლენებს ბედმეგობისა და განმეორებებისაგან. განმეორება სწავლების დედაა, მაგრამ ინტერიათვის - დედინაცვადი. იგი მუდამ წარმოშობს კონტრაქტებს და კატაკლიზმებს მსგავსებებს შორის, ხოლო პერმანენტულ პრევენციებს ინტერიათს გარეთ დარჩენილებისაგან. დიპლომატიისადმი ინტერიალი მიდგომის მეტოქელოგია გულისხმობს ნასადათა დადაგებას პრეგრამებში იდეურ-მედიაციური და მხატვრული აზროვნების სიხალის მიხედვით, რათა ეპოქალურ მოვლენათა შორის უწყვეტმა კავშირმა ნადად გვიჩვენოს სახეთა და იდეათა ბრძოლის ნამდვილი ინტერიათს მის განვიტარებასა და განპირობებულობაში. ამ გაგებით, ყოველი ეპოქის მიერადი თავისი ცხოვრებით და შემოქმედებით

ისტორიის უწყვეტი ჯაჭვის შემადგენელი რგოლია, რომელიც რაღაც ახლით ავსებს, ატარებებს და აღრმავებს წინამორბედის მიმკვიდრეობას. ამასთან ქრონოლოგიური სიზუსტე ისტორიის ობიექტურობის ბარომეტრია. თვადი გადავადვალთ თრ ტიპოლოგიურ მაგალითს.

ის, რაც აღექვსანდრე ჭავჭავაძის შემოქმედებაში ჯერ კიდევ კონტურების აღეჭორიის, ჩანასახის ჭრმითაა მოცემული - სამშობლოს სიყვარული, მისთვის თავდადება, მისი მძიმე მდგომარეობით გამოწვეული სევდა-მწუხარება - მოვლენათ:

1. "მას ვჭირებ აატომრად, ვის მონებს გული,
მისთვის ჯაბ განწირული"

/ "ვისაც გსურთ" /

2. "მე ერთმან ერთგვის ერთს ვუძღვეთ თავი,
მასვე ვმონებდე მტკიცედ და მყარად"

/ "ვაჰ, დრონი, დრონი" /.

გრიგორ ორბელიანის პოეზიაში გამოსახულია ნათელი და ამამაღლებული ჭერები:

1. "ცა მშვენიერი, ცა მშობლიური
მარად ბრწყინვალე ზედ და გვინათოდეს"

/ "იარაღის" /

2. "ჰე, მამულს, სასურველს, ვინ გახსენოს, რომ მის გული
არ ათრთოდეს სიხარულის ალგაგებითა ალვსილი?
ვინ გიხილოს დროსა საშინის, არ დასახიოს თვისი სისხლი,
არ დააკლას თავი თვისი შენ დიდებად ვითა მსხვერპლი "

/ "სადღეგრძელო" /.

ხოლო ის, რაც გრიგორ ორბელიანის პოეზიაში მკრთადად, ზოგჯერ უბიძე -
დობისა და უპერსპექტივობის გამოცხადებად მოჩანს - ერთვნიული თავისუფლების
იდეა, მომავლისადმი რწმენა, მოძრაობის და აქტიური მოქმედების იდეოლოგია

გაგინსუნთ:

"გადმოხვეწილმან ჩრდილს წყვედიადმად
სადღა ჩრდილს ცა მშობლიური? ს
შენ ხარ პეტერბურღს, მე ნოვგოროდსა,
გარუთ მკლავს ყინვა და შინ უგარი!"
/ " იარადის " /

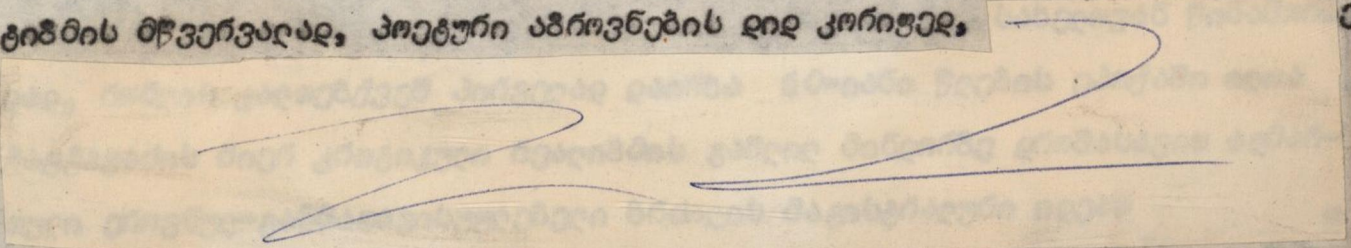
ნიკოლოზ ბარათაშვილის ღრმად ჟიღოსოფიურ შემოქმედებაში გაბრწყინებულ
ღია ისეთი აზრებით, რთგორიცაა:

1. "უწინამც ღდა კი დამედება მე!
უცხოობაში რაა სიამე,
სადღაც ვერვის იკარებს სული
და არს უთვისო, დაბღებული?
რა ხელ-პყრის პატივს ნაში ბუღბული,
გაღიაშია დატყვევებული
და ველად იგი ამხანაგთ შორის
ჰირსაც, ვით ღზინსაც, ერთგვარ დამღერის?
ელრუთ რას არგებს კაცსაც ღიღება,
თუ მთაკდღება თავისუფლება?"
/ "ბედი ქარღისა" /

2. "მწუხრი გუღისა - სევედა გუღისა - ნუგეშსა ამას შენგან
მიღლებს,
რთმ გათუნღება ღიღა მზიანი და ყოველს ბინღსა ის
განანაღლებს!"
/ "შემოღამება მთაწმინღაში" /

3. "არც კაცი ვარგა, რთმ ცოცხადი მკვღარსა ემსგავსოს,
იყოს სოფელში და სოფღისთვის არა იზრუნოს".
/ "ღიქრნი მტკვერის პირას" /

აქვენი ხელდავთ თუ როგორ ვითარდება თვით ურთი დიქტორატორული მიმართ -
თულები წიაღშივე ესა თუ ის იღება, მოტივი, როგორ იშლება, ივსება, ჭარ -
თავდება და მალდება იგი, როგორ ეუფლება თანდათანობით მკითხველის გონე-
ბას და გრძობებს. ამიტომ ითვლება ნიკოლოზ ბარათაშვილი ქართული რომან-
ტიკის მწვერვალად, პოეტური აზროვნების დიდ კორიფედ.

ან ავიღოთ მე-19 საუკუნის 50-იანი წლების რეალიზმი. მხატვრული
აზროვნების თვალსაზრისით მას არც ისე გამორჩენილი თსებაები ჰყავს, მაგ -
რამ მისი სამივე წარმომადგენელი საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ისტორიის
ობიექტური შესწავლის ინტერესებისათვის აუცილებელ შემადგენელ ელემენტს
წარმოადგენს. გიორგი ერისთავის "გაყრაში" თავდადასტურებული რევოლუციის
პირველი რეალიზური ტიპური სურათების ასახული, დავრეტი არდაბიანის
"სოლომონ ისაკი მუხლანუაშვილი" სავაჭრო-სავაზრო ბურჟუაზიის პირველი
ფენის ადგილის, ხოლო დანიელ ჭინჭაძის "სურამის ციხეში" - ბატონყმობის
წინააღმდეგ პირველი გაბედული ბრძოლის. არც ერთში არ იგრძობა თემატური
მსგავსება და განმეორება.

უახლესი ქართული დიქტორატორის ისტორიაში გადაკტიონ ტაბიძის ასტრა -
ღური ხილვები ქრონოლოგიურად წინ უსწრებს ტერენტი გრანდის ასტროლოგიურ
პოეტოზიაციას და, ბუნებრივია, გამორიცხულია რაიმე იდეურ-ესთეტიკურ სიახ-
ლეზე დაჰარაკი. მაშასადამე, გამორიცხულია თვით აწი ისტორიის სავარძელში
მისი მოთავსება გადაკტიონის გვერდით და გადაკტიონის ფონზე / მხედვე -
ლობაში მაქვს მონოგრაფიული და არაზოგადმიმხილვითი შემეები /.

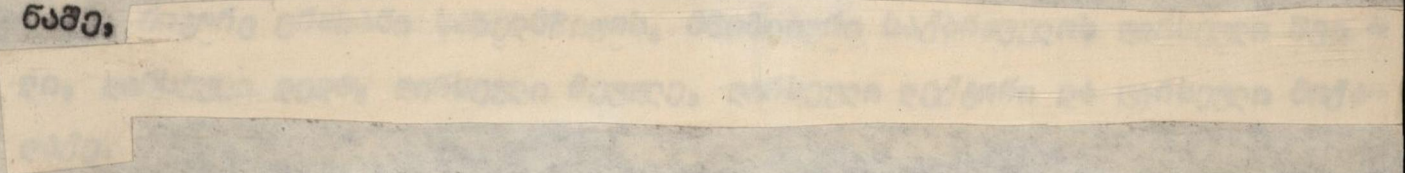
მაშ, გვიჩვენებთ, საიდან გახდა სტუდენტებთან აქვენი დექციების, სა-
უბრების და "გამუდმებითი ჟიქრის" საგანი გრანდი? რამ მიგიყვანათ
ასეთ თვითნებობამდე? ნუთუ არ გრძობთ, რომ გრანდის პესნიისტურ-მედან -
ქოლიურ განწყობილებაზე ყურადღების მუდმივი გამახვილებით აქვენი აქებებთ

და ალვივებთ შევენს მსმენელებში ამგვარსავე განწყობილებებს, ალუნებთ მათ
აქტიურობას და ოპტიმიზმს, აქვეითებთ მათ საზოგადოებრივ ინტერესს და წამ-
დავთ და ასახიჩრებთ მათ სუდიერ მისწრაფებებს? ნუთუ ყოველივე ეს არ მი -
გაჩინათ შევენი, როგორც დეჟორის, დეჟორად მოუმიზადებლობის გამოხატულებად?
ამით გამოწვევად უმძიმეს დანაშაულად? შესამიან სოკოსთან შევენი მოქმედების
შედარება უზუსტეს ანადოგიად? შევენი უკან დასახევი გზა არ გაქვთ.

ამიტომ, ქადბატონო, შევენგან მოვიხეოვ უსიტყვო კაპიტულაცოას და მხი -
ლების მიორე ნეშტარის სარგებლიანობის სრულ გაზიარებას არა გრანდისადმი
სიძულვიდის გამოცხადებით, არამედ მისდამი პატივისცემის გაძლიერებით, რო -
გორც ისეთი პოეტიკისადმი, რომელსაც მუდამ ეყრდება მკითხველი, სანამ თუნდაც
ერთი ადამიანი იარსებებს თავისი მიწუხარე ჭიქრებით და მისტიკური იდეალებით.

სხვა იყო, როცა იყავით ბავშვი,
ზღაპრის დოგინში გეძინათ ტკბილად.
მაგრამ სულ სხვაა ჭიქრები მაშინ,
როცა იღვიძებს სიმაჩუდის დიდა.

დიახ, ქადბატონო, სიმაჩუდის, პირდაპირობის, მხილების და განახლების
დიდა იღვიძებს მთელს ჩვენს თვალუწვიდენად ქვეყანაში. მიწერადთა საკავშირო
ყრილობამ დიგერატორული და საზოგადოებრივი შეხედულებების გაბედულად გამო -
ხატვის შთამაგონებელი ბიძგი მოგვცა, მაგრამ მისი ძადა და იმპულსი იმ დიდ -
მა ჭოჩშია შეგვძინა, რომელმაც თითოეული ჩვენთგანის ფსიქოლოგიური გარ -
დაქმნის ფაქტორი დააყენა ყველაში წინ და ყველაში მაგა: იდეე დროის მოწო -
დების სიმაგლევი - უპირველესად ეს ნიშნავს პირნათელი იყო მოვადეობის წი -
ნაში,

გისურვებთ ამ მოვადეობის ღრმად შეგნებას და მიტკიცედ შესრულებას.
შევენდამი ყოველთვის კეთილად განწყობილი
1986. 28 ივლისი.

